

Nr 168.

Av herr **Lindhagen m. fl.**, *angående lagstiftning om förbättring av ofullständiga jordbruk.*

En jordfråga, som förbisågs vid 1924 års riksdag och nu hotas av glömskan, är den följande.

Såsom av norrlandskommitténs utredning framgår, hade, innan den norrländska ägostyckningslagen tillkommit, i ganska stor utsträckning gamla bondejordbruk blivit av bolag utbrutna på ett för jordbruket ofördelaktigt sätt. Likaledes visar värmlandsundersökningens och jordkommissionens enquéter, att i övriga delar av riket en sådan företeelse gjort sig gällande och fortfarande äger rum. Av bolag plägar ock utstyckas jordbruk på lager utan någon omedelbar försäljning. Det är uppenbart en stor skada för det allmänna och framtida släkten, att möjligheterna till självständiga jordbruk och särskilt de gamla bondgårdarnas återupprättande på detta sätt opåtalat omintetgöres. Detta giver fullt fog att genom lagstiftningens mellankomst förbättra dessa felaktigt utbrutna jordbruk med felande tillbehör från huvudfastigheten.

Norrlandskommittén var länge sysselsatt med formulering av lagbestämmelse i sådant syfte. Emellertid beslöt kommitténs majoritet på sistone att ej framföra denna fråga, som dock kommittén i sina motiv uttryckligen förklarade böra i framtiden återupptagas. Reserveranter vidhöllo emellertid förslaget och inryckte det i sitt förslag till expropriationslag. Uti jordkommissionens betänkande om bildande av nya jordbruk (del IV) återfinnes en skildring av dessa förhållanden under kapitlet om den sociala expropriationens utveckling i vårt land. Tiden för upptagandet av detta norrlandskommitténs uppslag syntes jordkommissionen nu vara inne och möjligheten till en dylik rekonstruktion av jordbruk borde utsträckas till hela landet.

Det finns emellertid här och var i vårt land talrika mindre jordbruk, som icke uppkommit på förenämnda sätt, men i alla fall äro förkrympta och otjänliga för sitt ändamål. När i närheten finnas större egendomar, tillhöriga bolag, och även andra, från vilka, utan synnerligen olägenhet för huvudfastigheterna, tillfälle erbjudes att kunna komplettera de ofullständiga jordbruken, bör en sådan utväg hållas öppen av lagstiftningen även för sådana fall, att de båda fastigheterna icke uppkommit genom den enas utbrytning ur den andras, utan tillhöra olika kamerala enheter.

Med nu gällande lag kan i detta senare fall någon juridisk sammanslagning icke äga rum. Detta hindrar dock icke, att ett bärkraftigt jordbruk kan bildas genom att i samma ägares hand sammanföra två eller flera stycken från olika fastigheter. Emellertid bör i den nya skifteslagstiftningen särskild uppmärk-

samhet ägnas åt möjligheten att sammanföra dylika ägor till en odelbar fastighet.

Vid 1924 års riksdag uttalade sig den samlade majoriteten av partiledningarna och ock deras menige för att bolag och större enskilda jordägare skulle efter sitt gottfinnande få utstycka arrendegårdar, när de själva funno anledning därtill. Med stor tvekan utsträcktes visserligen norrländska ägostyckningslagen även till Svea land. Någon omtanke från statens sida för dylik utbrytning även i södra Sverige medgavs icke. Man kan således befara att i hela södra Sverige och för övrigt, trots den norrländska ägostyckningslagen, i många fall även i norra och mellersta delarna av riket utbrytning kommer att ske av ofullständiga jordbruk. I riksdagens beslut ligger en uppfordran t. o. m. att påskynda en sådan sakernas ordning trots att för egnahemsrörelsen däremot framhålles numera såsom en livsbetingelse, att jordbruken måste vara tillräckligt stora.

För alla de småbruk, som tillförene skapats både av egnahemsrörelsen och enskilda jordägars försäljningar av arrendegårdar som ock jordbruk av sistnämnda slag, som fortfarande må tillkomma, blir det således en mödosam uppgift för framtiden att lappa ihop vad de enskilda intressena och bristande framsyn i jordpolitiken under gångna tider förbrutit. Liksom norrlandskommittén och jordundersökningen har även jordkommissionen förordat en lagstiftning för förbättring för ofullbordade jordbruk. I det vid motionen (nr 166) om friköpning av arrendebbruk fogade utkast till lag förekommer även en avdelning (58—62 §§), som handlar om förbättring av ofullständiga jordbruk.

Under återopande tillika av motiven till motionen nr 162 hemställas,

att riksdagen ville anhålla hos regeringen att, på sätt norrlandskommittén och jordkommissionen ansett nödigt, måtte övervägas och för riksdagen framläggas förslag till lagstiftning om förbättring av ofullständiga jordbruk.

Stockholm den 22 januari 1925.

Carl Lindhagen.

I förestående yrkande instämna undertecknade:

<i>S. Luterkort.</i>	<i>J. G. Walles.</i>	<i>C. I. Asplund.</i>
<i>A. Björkman.</i>	<i>Torsten Ström.</i>	<i>Carl Eriksson.</i>